

(३ तास)

(गुण : १००)

- सूचना:** १) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
२) अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्या.
१. अ) भरतमुनींच्या रससूत्राधारे साहित्यात रस निर्मिती कशी होते ते विशद करा. **१२**
किंवा
आ) टिपा लिहा.
१) काव्यातील अलंकारांचे महत्त्व
२) वक्रोक्तीचे प्रकार
२. अ) अँरिस्टॉटलचा अनुकृती सिध्दांत साधार स्पष्ट करा. **१२**
किंवा
आ) टिपा लिहा.
१) वामनाचा रीतिविचार
२) ध्वनिचे प्रकार
३. अ) शब्दशक्ती म्हणजे काय ते सांगून व्यंजनेचे प्रकार सोदारहण स्पष्ट करा. **१२**
किंवा
आ) टिपा लिहा.
१) मुक्तछंद
२) रूपक: काव्याची भाषा
४. अ) साहित्यनिर्मिती प्रक्रियेमागील प्रतिभेचे कार्य व स्वरूपविशेष साधार लिहा. **१२**
किंवा
आ) टिपा लिहा.
१) कल्पनाशक्ती व चमत्कृतीशक्ती
२) अभ्यास: एक काव्यकारण
५. अ) मम्मटाने सांगितलेल्या काव्यप्रयोजनांचा परिचय करून द्या. **१२**
किंवा
आ) टिपा लिहा.
१) आत्मविष्कार: काव्यप्रयोजन
२) वामनाचा काव्यप्रयोजनविचार

२

६. अ) आय.इ.रिचर्डसचा प्रेरणा संतुलनाचा सिद्धांत विशद करा. १२
किंवा
 आ) टिपा लिहा.
 १) कॅथार्सिस: विरेचनाची उपपत्ती
 २) अभिनवगुप्ताचे रसविषयक मत
७. अ) समीक्षा म्हणजे काय ते सांगून समीक्षाव्यापारातील 'विश्लेषण' या घटकाचे महत्त्व लिहा. १२
किंवा
 आ) टिपा लिहा.
 अर्थनिर्णयन: समीक्षेचा एक घटक
 समीक्षेचे कार्य
८. खालील प्रश्नांची पूर्ण वाक्यात उत्तरे लिहा. १६
- १) 'ध्वन्यलोक' या ग्रंथाचा कर्ता कोण ?
 - २) वक्रोक्तीला काव्याचे जीवित कोणी म्हटले आहे ?
 - ३) भामहाची काव्य व्याख्या सांगा.
 - ४) 'औचित्यविचारचर्चा' या ग्रंथाचा कर्ता कोण ?
 - ५) भरताने विभावांचे कोणते दोन प्रकार सांगितले आहेत ?
 - ६) कोलरीजने कल्पनाशक्तीचे कोणते प्रकार सांगितले आहेत ?
 - ७) 'काव्यस्य आत्मा ध्वनिः' असे कोणी म्हटले आहे ?
 - ८) 'अपूर्ववस्तुनिर्माणक्षमप्रज्ञा प्रतिभा' असे प्रतिभेचे वर्णन कोणी केले आहे ?
 - ९) अभिनवगुप्ताने किती रसविघ्ने सांगितली आहेत ?
 - १०) अनुभाव म्हणजे काय ?
 - ११) रीतीचे मुख्य प्रकार कोणते ?
 - १२) 'काव्य हे अनुकृतीची अनुकृती असते' असे कोणी म्हटले आहे ?
 - १३) 'सदयः परनिवृतये' या काव्यप्रयोजनाचा अर्थ सांगा.
 - १४) भरतमुनींचा प्रसिद्ध ग्रंथ कोणता ?
 - १५) समीक्षाव्यापारातील पहिली पायरी कोणती ?
 - १६) शृंगाररसाचा स्थायीभाव कोणता ?
 - १७) संस्कृत साहित्यशास्त्रात काव्यनिर्मितीची कोणती मुख्य कारणे सांगितली आहेत ?
 - १८) लक्षणेचे मुख्य प्रकार कोणते ?
 - १९) रुद्रताने प्रतिभेचे कोणते दोन प्रकार सांगितले आहेत ?
 - २०) 'कॅथार्सिस' या संकल्पनेचा सुवर्णमधीकरण हा अर्थ कोणी सांगितला आहे ?